

Oslo, 10.01.2023

Høring - om endringer i kringkastingsloven, kringkastingsforskriften mv. Forslag til gjennomføring av direktiv (EU) 2018/1808 om audiovisuelle medietjenester.

Norsk Presseforbund (NP) er paraplyorganisasjonen for frie redaktørstyrte medier, herunder redaktører, journalister og utgivere, som følger Vær Varsom-plakaten og Redaktørplakaten. NP skal ivareta og forsvare ytringsfriheten og pressefriheten, for å styrke den frie presse som en av de viktigste institusjonene i et demokratisk samfunn.

Vi viser til høringsbrev av 16. september 2022, og utsatt høringsfrist til 10. januar 2023.

Vi har enkelte merknader til noen av forslagene som fremmes i høringen, og flere deler vi avstår fra å kommentere.

Kapittel 5 Selvregulering og samregulering

Vi støtter departementets vurderinger i 5.3.2 av at det ikke er behov for ytterligere tiltak når det gjelder audiovisuell kommersiell kommunikasjon for alkoholholdig drikke og usunn mat og drikke rettet mot mindreårige.

Når de gjelder de tre punktene departementet identifiserer som egnet for samregulering, er vårt hovedsynspunkt at det ikke er behov for ytterligere samregulering. Dette utdypes under.

*bildeprogramloven har, som departementet skriver, overordnede krav som skal sikre mindreårige vern mot skadelig og alvorlig skadelig innhold, jf. § 8, 9 og 10, kombinert med en forskriftshjemmel som gir departementet adgang til å fastsette utfyllende regler om alderskontroll og andre beskyttelsestiltak.

Vår kommentar: Vi mener det det verken er behov eller grunnlag for ytterligere regulering gjennom forskrift eller annen samregulering overfor redaksjonelle, journalistiske medier. Pressefriheten er en sentral del av ytringsfriheten og beskytter ikke bare en frihet til å publisere det innhold som det enkelte presseorgans redaktør anser som relevant, men også friheten til å publisere i den form og med de virkemidler som det enkelte presseorgan ser som mest formålstjenlig. De overordnede kravene i loven gir nødvendig beskyttelse av mindreårige, hvordan dette gjennomføres må være en redaksjonell vurdering. Det er dessuten normal presseetisk praksis at redaksjonene varsler på forhånd ved sterke bilder og annet innhold som kan påføre skade, og dette er særlig viktig når innholdet kan nå mindreårige.

*Departementet foreslår i 5.3.2.2. samregulering mellom Medietilsynet og tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester, gjennom å lage retningslinjer som beskriver hva som vil være akseptabelt nivå mtp fremheving av redaksjonelt innhold. Dette henger sammen med departementets forslag i kap 11 om å tilbydere av audiovisuelle bestillingstjenester skal fremme europeiske produksjoner ved at minst 30 prosent av tjenestens katalog skal bestå av europeiske verk og at disse skal fremheves, jf. endringsdirektivet artikkel 13 (1). Denne type

retningslinjer gjennom samregulering kan ikke gjelde redaktørstyrte medier, ettersom dette vil være et uforholdsmessig inngrep i den redaksjonelle friheten. Vi viser førøvrig til høringsvar fra Norsk Redaktørforening på dette punkt.

*Departementet viser i 5.3.2.3 til forslaget i kapittel 12 om at Medietilsynet får i oppgave å utvikle tvisteløsningsmekanisme i samråd med tilbydere av videodelingsplattformer for regulering av videodelingsplattformer.

Vår merknad: Som departementet selv påpeker så følger det av endringsdirektivets fortale punkt 14 at direktivet ikke forplikter medlemsstatene til å opprette ordninger med selvregulering og/eller samregulering. Det er kun en oppfordring til å vurdere hensiktsmessigheten av slike ordninger. Som et land som i internasjonal sammenheng har en av de beste selvdømmeordninger når det gjelder redaksjonelle, journalistiske medier, kan vi ikke se at det skal være noe behov for å utvikle andre løsninger gjennom samregulering. Det er bred politisk enighet om at PFU er en god løsning, og de aller fleste redaktørstyrte medier er tilsluttet PFU. Det norske presseetiske systemet står sterkt i mediebransjen og pressens etiske regler har bred oppslutning.

Punkt 6.12 Forslagene i kapittel 6.8 til 6.11 og forholdet til yrings- og informasjonsfriheten

Her viser departementet til at forholdet mellom kringkastingsloven § 4-5 og yrings- og informasjonsfriheten ble vurdert i 2004 i forbindelse med vedtakelsen av ny § 100 i Grunnloven. Departementet mener de foreslåtte endringene ikke gir opphav til nye prinsipielle problemstillinger, og at bestemmelsen dermed er i tråd med yrings- og informasjonsfriheten.

Vi ser at de endringene som foreslås til kringkastingsloven § 4-5 er mer av retts teknisk karakter, men vil på generelt grunnlag advare mot å legge til grunn at rettslige vurderinger fra 2004 på dette området står seg i dag. Retten til yringsfrihet, og særlig beskyttelse av informasjonsfriheten, har utviklet seg mye ilt de siste 20 årene. Det er ikke gitt at vurdering som ble foretatt for 20 år siden, vil se lik ut eller ende likt i dag. Dette er nærmere redegjort for i NOU 2022:9, se særlig kap. 4.3.2 og kapittel 11.

Kapittel 7 Om beskyttelse mot hatefulle yringer mv.

Departementet har viktige presiseringer punkt 7.2.3, s. 46 om at mediene må være uavhengige for å kunne ivareta sin demokratiske kontrollfunksjon, og at offentlige virkemidler på mediesektoren ikke skal rettes mot innholdsregulering, men å opprettholde et velfungerende og uavhengig system av redaktørstyrte journalistiske medier. Dette støtter vi.

Vi støtter også departementets påpekning om at et mangfold av medier bidrar til å motvirke hatefulle yringer, desinformasjon ol, og at et hovedmål for statlig politikk på området må være å etablere rettslige og økonomiske rammebetingelser som legger til rette for et mangfold av redaksjonelt uavhengige medier i hele landet. Vern av den redaksjonelle frihet og uavhengighet er helt sentral for at mediene skal ivareta rollen som public watchdog.

Samlet støtter vi vurderingene departementet gjør her om at ikke er behov for ytterligere tiltak for å oppfylle endringsdirektivets krav knyttet til oppfordring til vold eller hat, og at

endringsdirektivet artikkel 6 (1) a må anses tilstrekkelig gjennomført i norsk rett. Vi viser for øvrig til merknader på dette området i høringsuttalelsen fra Norsk Redaktørforening.

Kapittel 9 Om universell utforming

Vi har ikke konkrete innspill til disse forslagene, men vil understreke at norske medier jobber kontinuerlig med å bedre tilgjengeligheten for alle mottakere i samfunnet, og har et reelt ønske om at innholdet skal nå flest mulig. Ny teknologi gir stadig flere muligheter til å tilgjengeliggjøre innhold for mange ulike mottakere, med ulike behov. Teknologien jobber med oss i dette tilfellet. Mange av kravene som ligger i «universell utforming» sammenfaller med de tiltakene mediene selv finner nødvendig for å sikre tilgjengelighet for alle.

Når krav til presentasjon av innhold lovfestes, kan det utfordre pressefriheten, som ikke bare omfatter frihet til å publisere innhold, men også en frihet i valg av metoder. Kravene i direktivet må tolkes i tråd med EMK artikkel 10 og Grunnlovens § 100 om ytringsfrihet. Det er helt sentralt å fastholde det prinsipielle utgangspunktet om at presentasjon er en redaksjonell beslutning, også når det kommer til form

Vi mener NRKs forslag om å endre begrepsbruken fra «universell utforming» til «tilgjengelighet» bør utforskes nærmere. Dette vil i større grad gjenspeile hensikten med «universell utforming» - at redaksjonelt innhold skal være tilgjengelig for alle mennesker og grupper i samfunnet, uavhengig av hvilke forutsetninger man har.

Kapittel 10 Reklame, spons og produktplassing

Vi kommenterer ikke de konkrete forslagene i dette kapitlet, men vil understreke at det er viktig, som departementet også skriver i 10.2.2.3, at det legges opp til fleksibilitet knyttet til hvordan av sponsede programmer ol. identifiseres. Vær Varsom-plakaten punkt 2.8 stiller strenge krav til tydelig merking. Norsk Presseforbund har også satt ned et eget utvalg som ser spesifikt på dette spørsmålet, herunder behov for endring av reglene: <https://presse.no/ukategorisert/to-utvalg-for-vurdering-av-vaer-varsom-plakaten/> Bransjen er med andre ord svært opptatt av dette spørsmålet og fullt klar over at det er en direkte sammenheng mellom praksis på dette området og mediernes tillitt i samfunnet.

Kapittel 18.2.2. Forslag om endring av kringkastingsloven § 2-11 og presisering av opplysningsplikten

For å tydeliggjøre forholdet mellom taushetsplikt og opplysningsplikt, foreslår departementet å ta inn i loven at «opplysningsplikten etter første ledd går foran taushetsplikt som følger av lov, pålegg eller avtale» jf § 2-11. Det foreslås samtidig å lovfeste unntak fra denne opplysningsplikten i samme bestemmelse:

«Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter eller annet som er omfattet av taushetsplikt som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum.»

Det fremgår av merknaden til dette forslaget at opplysningsplikten ikke innebærer noen innskrenkning av mediernes rett til kildevern etter EMK artikkel 10.

Vi foreslår å ta inn en henvisning til kildevernsbestemmelser i tvisteloven § 22-11 og straffeprosessloven § 125 for å tydeliggjøre at de samme unntak gjelder for opplysninger

som skal beskyttes gjennom kildevernet. Dette kan gjøres ved å ta inn tilsvarende henvisning til straffeprosessloven § 125 og tvisteloven § 22-11 om kildevern, slik (ny i kursiv):

«Dette gjelder likevel ikke opplysninger, dokumenter eller annet som er omfattet av taushetsplikt som nevnt i straffeprosessloven §§ 117 til 120, med unntak av § 118 første ledd første punktum. *Det gjelder heller ikke opplysninger som beskyttes etter straffeprosessloven § 125 og tvisteloven § 22-11.*

I tillegg bør det presiseres i forarbeidene at terskelen for å gjøre inngrep er høy, og vil mest sannsynlig ikke være aktuelt ved denne type tilsynsarbeid som det er snakk om her, jf. HR-2015-2308-A.

Vi viser for øvrig til høringsuttalelse fra Norsk Journalistlag og punktet om kritisk medieforståelse. Vi støtter behovet for kraftfulle tiltak for å sikre kritisk medieforståelse, særlig mot unge folk, og at støtte til satsninger som Tenk Skole (Faktisk) er et viktig tiltak.

Med vennlig hilsen

For Norsk Presseforbund

Kristine Foss
jurist